

“ ጀግና ማለት፣ የጠላቱን ማንነት የተረዳ ነው ” ራስ አበበ አረጋይ ፣ (ደብሩ ነጋሽ ~ሃኪም)

በረዥም ታሪኩ፣ ታላቁ የአማራ ህዝብ፣ ለ46 አመታት የዘለቀ፣ ያላሰለሰና እየገነገነ የሄደ መከራ ገጥሞት አያውቅም። ለሺህ ዘመናት የለፋው፣ የባከነው ፣ የተዋደቀው ለናት ሃገሩና ለተወላጆቻቸው ሁሉ ነጻነትን ነበር። አቃፊው አማራ፣ እንግዳን ‘ቤት ለእንባ’ ባይ ነው። ‘እኔ ባገሬ፣ እንኩዋን ሰው፣ ወፍ አለምዳለሁ’ የሚል ብሂሉ፣ ዋቢ ነው። የረቀቀ ባህልና ድንቅ ስብዕና ያለው፣ ምጡቅና ስልጡን ህዝብ መሆኑን ፣ አለም የሚመሰክርለት ነው።

ባለመታደል፣ የበታችነት ስሜት የተጠናወታቸው ባላንጦቹ፣ ተንጠራርተው ሊደርሱበት የማይችሉትን የአማራን ልዕልና “ ትምክህት” አሉት ። እነኚህ ለጥላቻ የማይበቁ፣ አስጸያፊ ጠላቶቹ ፣ የአማራው ማንነት ያስጨንቃቸዋል። ከቅናት የመነጨ ዝቅተኝነት ቢፈጥርባቸውም፣ ግዙፍ ማንነቱን አይከዱም ። እንደምንገነዘበው፣ የአማራውን ልዕልና፣ እነርሱን ያሳጣ ይመስላቸዋል። ባህል አልባነታቸው፣ ዝቅተኝነታቸውን የሚያሳብቅ እየመሰላቸው፣ “ልዕልናውን መጋራት ካልቻልን፣ አማራውን እናጥፋውና እንገላገለው ” የሚሉ ይመስላል።” እነርሱን በማዘሉ፣ መዝቀጡን አያቁም።

የአማራው ጎጠዎት፣ እነኚህን የተሰወረ የአራዊት ባህርይ ያላቸው ፍጡራን ፣እንደ እራሱ ፣ሰው ስለመሰሉት ነው። አዎ፣ ጥፋቱ ምንነታቸውን ያለመረዳቱ ነው። ታላቁ አርበኛ ራስ አበበ አረጋይ፣ በፋሽስት ጣልያን ወረራ የተገነዘቡት አንድ ቁምነገር ነበር ። ይኸውም የብዙ ገጠሬ ዳተኝነት መነሻ፣ የጠላትን ምንነት በቅጡ ካለመረዳት መሆኑን መገንዘባቸው ነበር። ታዲያ ያንን እንዳወቁ፣ ገበሬውን በየማህበሩ፣ በየክርስትናው፣ በየሰርጉ ድንገት ከተፍ እያሉ፣ በህብዕም፣ የፋሽስት ጣልያንን ምንነት፣ ይገልጹለት የነበረው። ወድያውም ነበር ጎበዝ ሁሉ፣ ሃብት ንበረቱን፣ መሬቱን፣ ሃይማኖቱን ፣ ማንነቱን፣ ቁምነቁሞውን ወዘተ፣ ሊያጠፋ የመጣ ጠላት መሆኑን በመገንዘብ መገሻ የጀመረው። መንዜ፣ ጅሩዬ፣ ተገላጭ፣ ምንጃሬ፣ ቡልጌ፣ መሬ (መርሃቤቴ) ወዘተ ሳይል፣ ጎበዝ ሁሉ የተነሳው። አንዳንዶች እንዳያሳሳው፣ ቤት ነብረቱን እያቃጠለ ነበር ዱር ቤቴ ብሎ ፣ አርበኞቻችን የተቀላቀለው። ካህኑ ሳይቀር “ ወግድልኝ ድግዋ፣ ወግድልኝ ቅኔ፣ ወንዶች ከዋሉበት መሄደ ነው እኔ” እያለ ጠላትን ሊያደባይ፣ ምንይሽር ጓዋንዴውን አንግቦ ዘራፍ ያለው።

ዛሬ ኢትዮጵያን የወረራ የባንዳና የአረመኔ ዝርዮች፣ ከፈረንጅ ጠላት የተለየ አላማ የላቸውም። የአማራ ጥላቻው፣ የቆየ ያመረቀዘ ጉዳይ ነው። በአድዋም ሆነ በፋሽስት የጣልያን ወረራ፣ ማን የጠላት ሹምባሽና ቡሉቅባሽ ሁኖ፣ማን የኢትዮጵያን እንደወጋ ይታወቃል። በተለይ 94 ከመቶ በላይ አርበኛ የተፈጠረበት አማራ፣ በቅጡ ይውቀዋል። ወያኔም አይከደውም። ማን በወለጋ፣ በሃረር፣ በባሌ፣ በአርሲ፣ በጂም፣ በሸዋ ለጠላት አድሮ ፣ እንደ ጂማው አባጆቢር፣ የአማራን ሴቶቻቸውን ሳይቀር፣ እንዳሰየፈ፣ አነገም አይከደው። ጎጃምን ለመውጋት በተለያዩ ግዜያት የጠላትን ጦር እየመሩ ሄደው፣ በላይ ዘለቀ፣ የአሞራ እራት ያደረጋቸው እነ ጎይሌ ሮባ ፣ እነ ሰማ ነገዎ፣ የአነግ የነፍስ አባቶች መሆናቸውን እናውቃለን። ሆኖም ፣ ከማንም በላይ ጥቂቱን የትግሬና የአሮሞ አርበኞች የሚያወድስ፣ አማራው ነው። ዛሬም፣ ወያኔና አነግ እንወክላቸዋለን ከሚሉባቸው ዜጎች መሃል፣ “ሰዎች” ይታጣሉ አንልም ።

አሌ ሊባል የማይገባው ሃቅ፣ አነግ እና ወያኔ፣ ከፈረንጅ በባሰ፣ አማራን ከምድር ገጽ አጥፍተው ፣ አጽመርስቱን ተቀራምተው፣ የቀረውን ኢትዮጵያም ተከፋፍለው፣ የጋላና የትግሬ መንግስታት ፣ ለመመስረት እቅዳቸው ይፋ መሆኑ ነው። ከ 1500 አመታት በፊት አማራ የመሰራትን የአዲስ አበባን፣ “የግላችን” ናት የሚልን ወራሪ ምንነት ያልተረዳ ሁሉ፣ ወይ ደደብ፣ ወይ ፈሪ ነው። ወራሪ አነገች፣ እንከዋን እስካሁን ላደረጉት ቀርቶ፣ ስላሰቡት ብቻ፣ ልንዋጋቸው በተገባ። ስለዚህ ጥንታዊ ኢትዮጵያዊ ሁሉ በሞጋሳ፣ የጋላ እረኛ ከመሆን የመዳን ትግል ፣ በያለበት ማድረግ ይጠበቅበታል። የወያኔ ትግሬን እና የወራሪ አነግ ጣምራ መንግስት፣ አገር የሾጠ፣ ያገራቱን ሰራዊት ያፈራረሰ፣ ዳር ድንበሯን ያስደፈረ፣ ወገን ፣ ከወገን የለያየ፣ ማንኛውንም የአገሪቱ ተቁዋማት፣ ያፈራረሰ፣ የዘረፈ፣ ለባዕዳን የሸጠ መሆኑን አይተናል። አታላዩ አብይ፣ እወክላቸዋለሁ የሚላቸው አረመኔዎች፣ አርሞያ በሚሉት በወረራ በያዙት ምድር የሚኖርን አማራ፣ትጥቅ እንዲፈታ አድርገው፣ ከነፍሰጡር እስከ ሃይማኖት አባቶች ፣ ሲጨፈጭፉ፣ እያሾፈ አደለምን?

ከ 400 አመት በፊት 28 ነገዶች ያጠፋው፣ ከሚሊዎን በላይ የወገን ህይወት የቀጠፈ፣ አገሪቱን ምድረበዳ ያደረገ የአረመኔ ጋላ ዳግም ወረራ ማገርሸት፣ በገሃድ ይታያል። አልተቀጡም። ካንገት በላይ የተቀበሉት የክርስትናም ሆነ እስልምና እምነቶች አላለዘባቸውም። ከ 29 አመታት በፊት በተለይ በበደኖ፣ በሂርና ፣ በደበሰ ፣ በበዴሳ ፣ በጋሌቲ ፣ በጎሮ ፣ በቀኔ፣ በዋጫ፣ በደደር፣ በድሬደዋ፣ በአሰበት፣ በቁሉቤ ፣ በአንጫር፣ በከራባ፣ በደባ፣ እንዲሁም በሌሎች የሃረርና ቀበሌዎች በሺዎች የሚቆጠሩ አማሮች ፈጅቶ ለፍርድ ያልቀረበው አነግ፣ ፍጅቱን አልሰታል። አርሲ፣ ባሌ ጂማ፣ ወለጋ ፣ ኢሉባቦርም እልቆ መሳፍርት የሌላቸውን ፣ክርስቲያን አማሮችን እንደፈጁ ሁሉ፣ የዛሬ 3 አመት፣ ምንም ያልበደሉ እስላም ሰማሌዎችን፣ አወዳይ ከተማ፣ ቀረጣጥፈው የጣሉ ጎበዞች ናቸው። ሰሞኑን ወለጋ ፣ በአሩሲ፣ በባሌ፣ በጂማ ፣ በሃረር፣ የመንግስት ስልጣን ባገኘው በአባገዳ ሸመለስ አብዱሳ የተጠጡት የጋላ ወረራ፣ በአብይ ጃስ ባይነት አደለምን? አማራ ፣ ሃዘን የመገለጽ ሙብቱን ሲነፈግ (ሰላማዊ ሰልፍ ሲከለከል) ፣ የተገፈፈን ነጻነቱን ከአረመኔ መጠየቅ፣ የሞት ሞት ነው። ካሁን ውድያ፣ አማራው ቆርጦ ከመነሳት የሚገታው ምክንያት ቀርቶ፣ ሰብብ አይኖረውም።

የጸሃፊው 52 ዘመድ አዝማድ ፣ በ1983 በወያኔ ወረራ መባቻ፣ በአጋሩ አነግ፣ በግፍ ተጨፍጭፈውበታል።

